

Tekening: Maarten Smit

Voorwoord

U heeft het inmiddels uit de media uitvoerig kunnen vernemen. Door diverse organisaties en instellingen is de Ortolaan als de Vogel van het Jaar 1984 gekozen. Het is een poging om wat meer aandacht te krijgen voor een welhaast vergeten vogelsoort met speciale biotoopeisen. Het gaat niet goed met veel vogelsoorten van het oude boerenland op de zanderige hoge droge bodems. Niet alleen in Nederland, nee over een veel uitgestreker gebied!

De aftakeling van de soortenrijkdom in dit type gebied is een Europees gebeuren! Lang niet alle oorzaken zijn bekend, maar het is duidelijk dat de grote veranderingen in de landbouw een belangrijke invloed hebben. Immers, de vogels moeten in onze streken voldoende jongen groot kunnen brengen om zichzelf als soort redelijke overlevingskansen te geven. Het eerst verdwijnen de meest gespecialiseerde vogelsoorten daar waar grote verandering in de structurenrijkdom is opgetreden. De heggen en houtwallen-problematiek is bekend. Maar heeft men wel eens gedacht aan de gevolgen van de veranderde bodemstructuur door wijziging van grondbeveiliging/bemesting in de laatste jaren? Is er wel eens gedacht aan de invloed die allerlei methoden en cultuurwijzigingen in de landbouw op vogelpopulaties hebben?

Hierdoor verdwijnen vele plantensoorten 'als sneeuw voor de zon' en met hen een scala van daarbij behorende insecten en andere dieren. Levensruimte, voedselbronnen, materiaalbronnen en continuïteit hiervan zijn zaken waarop een vogel in bepaalde levensfasen moet kunnen rekenen.

Er wordt te veel gedacht, dat landbouwbelangen een grootheid op zichzelf vertegenwoordigen. Men vergeet de vergaarde kennis toe te passen en aanspraken van 'niet boerenmensen' op de andere functies van de groene ruimte worden moeilijk toegestaan.

Vogel-, natuur- en milieubescherming is een grensoverschrijdende zaak. Een ecologische noodzaak en daarmee (helaas) een mondiaal probleem geworden. Als wij in Nederland actie voeren voor de Ortolaan en zijn biotoop, dan heeft dat mede tot doel de voorbeeldfunctie voor andere delen van Europa. En hopenlijk voor die plaatsen waar men nog op tijd kan zijn. Niets doen werkt immers nooit inspirerend. Zelfs grote organisaties begrijpen dikwijls weinig van het belang van de gemeenschappelijke betrokkenheid die nodig is bij dit soort kwesties. Zo heeft bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels het in 1984 zo druk met de 'weidevogels', dat het heeft laten weten dat voor andere vogels als de Ortolaan geen tijd kan worden gevonden.

Wij zijn er van overtuigd, dat inspanningen van 'Het Vogeljaar' en 'Mondiaal Alternatief' om dit thema-nummer te realiseren het blikveld zal blijven verruimen tot ver over onze landsgrenzen. Dr. Jac. P. Thijsse voerde in zijn tijd, samen met anderen terecht actie om natuurgebieden te behouden en bracht veel mensen meer begrip voor de omringende natuur bij. De Ortolaan was een vogel waar hij zo nu en dan terloops over schreef. Daar is het in natuurbeschermingsland eigenlijk wel bij gebleven. Sinds 1984 is hier verandering in gekomen. Er wordt door enthousiaste personen, organisaties en instellingen actie ondernomen. Het verdwijnen van de Ortolaan op de hoge akkergronden is te vergelijken met het verdwijnen van Kemphaan in lage weidegebieden. Een signaal voor verlies aan fijnmazigheid in de structuur van het landschap. Zal de Ortolaan er te elfder ure in slagen om in ons land te overleven of gunnen wij hem slechts een plaats in anecdotes en vage herinneringen?

Wij verwachten, dat al lezende ook bij u het besef zal postvatten: de Ortolanen mogen niet verdwijnen.

Pierre Maréchal & Jaap Taapken

Wij danken Pierre Maréchal voor het oneindige geduld en het doorzettingsvermogen waarmee hij voor ons de productie van dit nummer heeft aangepakt. Moge zijn vele werk en de medewerking van alle auteurs er toe leiden dat de Ortolaan niet aan onze aandacht zal ontsnappen...

Redactie